

Sagsnr.: 1059
Advokat Nikolaj Nielsen
nn@kontraadvokater.dk

Dato: 17. november 2023

1. NOTAT OM MILJØSTYRELSENS DISPENSATIONSPRAKSIS VEDRØRENDE BRUG AF PESTICIDET REGLONE

Dette notat er udarbejdet af advokaterne Nikolaj Nielsen og Marc Malmbak Stounberg, Kontra Advokater, efter anmodning fra Danmarks Naturfredningsforening.

Notatet beskriver og vurderer Miljøstyrelsens praksis med gentagne dispensationer for brug af pesticidet Reglone. Vurderingerne i dette notat tager udgangspunkt i Miljøstyrelsens seneste dispensationer af 22. juni 2022 og 29. juni 2023 (begge vedrørende brug til nedsivning af kartofler og dispensationen af 3. november 2023 (vedrørende brug til ukrudtsbekæmpelse i engrapgræs og hvidkløver til frø).

Det er aftalt med Danmarks Naturfredningsforening, at vi ved udarbejdelsen af notatet har lagt det faktuelle grundlag for Miljøstyrelsens dispensationer til grund for vores vurderinger. Det vil sige, at vi ikke har undersøgt eller efterprøvet de faktuelle antagelser, som Miljøstyrelsen henviser til som begrundelse for dispensationerne.

Formålet med notatet er således at svare på, hvorvidt der er grundlag for at anfægte Miljøstyrelsens dispensationer på et retligt grundlag, særligt om Miljøstyrelsens anvendelse af dispensationsmuligheden i en situation, hvor der ikke foreligger nogen uforudset eller uventet fare, er i overensstemmelse med EU-retten, der regulerer området for brug af pesticider i Danmark.

2. RESUMÉ OG KONKLUSION

Dette notat indeholder en analyse af regelgrundlaget, der giver mulighed for at dispensere for brug af pesticider, som indeholder et ikke godkendt aktivstof. Disse regler er harmoniseret på EU-niveau først og fremmest i pesticidforordningen. Vi har i dette notat sammenholdt de gældende EU-regler og retspraksis med Miljøstyrelsens seneste dispensationer for brug af pesticidet Reglone, der indeholder det ikke godkendte aktivstof, Diquat.

Det er vores vurdering, at der er betydelig tvivl om, hvorvidt Miljøstyrelsens praksis, hvorefter der gentagne gange er blevet dispenseret for brug og markedsføring af Reglone, er i overensstemmelse med EU-retten. Vi har særligt lagt vægt på, at den fare,

der begrundet anvendelsen af Reglone er hyppig og tilbagevendende og der derfor ikke foreligger særlige omstændigheder, som kan begrunde en dispensation. Endvidere har den gentagne brug af dispensationer for det samme produkt karakter af omgåelse af det generelle system for godkendelse af aktivstoffer inden for unionen.

Der findes ikke nogen bindende præjudikater, der nærmere fastlægger, hvordan kravet om, at der skal foreligge særlige omstændigheder skal forstås. Endvidere er det uafklaret i hvilket omfang, det er lovligt at anvende gentagne dispensationer til det samme produkt. Der findes imidlertid en række ikke-bindende retskilder, der understøtter, at den danske praksis er i strid med EU-retten. Vi finder på den baggrund at det er sandsynligt, at Miljøstyrelsens praksis er i strid med EU-retten. Henset til den meget begrænsede retspraksis på området er vores vurdering behæftet med nogen usikkerhed.

3. DET RETLIGE GRUNDLAG FOR DISPENSATIONER FOR BRUG AF FORBUDTE PESTICIDER MED IKKE GODKENDTE AKTIVSTOFFER

Reguleringen af pesticider er harmoniseret på EU-niveau i forordning (EF) 1107/09 af 21. oktober 2009 (fremover omtalt som pesticidforordningen). Forordningen regulerer kravene til hvilke pesticider, der kan anvendes inden for unionen og hvilke procedurer, der gælder for medlemsstaternes godkendelse af pesticider.

Fortolkningen af bestemmelserne i pesticidforordningen skal blandet andet ske med udgangspunkt i de betragtninger, som fremgår af præamblen til forordningen. Det følger heraf, at formålet med forordningen er *"at sikre et højt niveau for beskyttelse af både menneskers og dyrs sundhed og miljøet og samtidig sikrer, at Fællesskabets landbrug er konkurrencedygtigt."*, jf. betragtning nr. 8. Det fremgår også af betragtning nr. 8, at forsigtighedsprincippet skal anvendes og at det er industrien, som skal bevise, at stofferne mv. ikke er til skade for mennesker eller dyr og at de ikke har en uacceptabel indvirkning på miljøet.

Reglerne i forordningen skal altså sikre en rimelig afvejning mellem det økonomiske hensyn til et konkurrencedygtigt landbrug over for de sundheds- og miljømæssige hensyn.

Det fremgår endvidere af betragtning nr. 32, at *"medlemsstaterne undtagelsesvis bør kunne godkende plantebeskyttelsesmidler, der ikke opfylder betingelserne i denne forordning, når det er nødvendigt på grund af en fare for eller trussel mod planteproduktionen eller økosystemer, der ikke kan styres med andre rimelige midler."* jf. betragtning 32.

Godkendelsen af aktivstoffer sker på EU-niveau under en procedure, der munder ud i at stoffet enten godkendes eller forbydes i en gennemførelsesforordning med hjemmel i pesticidforordningen. Det er som hovedregel en forudsætning for, at en medlemsstat kan godkende et pesticid, at aktivstoffet i pesticidet er godkendt på EU-niveau af Kommissionen. En godkendelse af et aktivstof forudsætter, at det kan påvises at en eller

flere pesticider, der indeholder det pågældende aktivstof, lever op til en række krav. Kravene indebærer blandt andet, at aktivstoffet ved sædvanligt brug af pesticidet ikke må udgøre en fare for mennesker og dyrs sundhed, ikke have nogen uacceptabel indvirkning på miljøet, herunder drikkevand mv.

Der gælder en række væsentlige undtagelser til denne hovedregel.

I henhold til pesticidforordningens artikel 4, stk. 7 kan kommissionen, hvis det er dokumenteret, at det er nødvendigt for at kontrollere en alvorlig plantesundhedsfare, der ikke kan standses med andre disponible midler, herunder ikke-kemiske metoder, godkende et aktivstof, som ikke lever op til de generelle krav i forordningen om, at stoffet ikke må gøre skade på dyr og menneskers sundhed, ikke have nogen uacceptabel virkning på miljøet mv. Efter denne bestemmelse kan stoffet godkendes i en periode på maksimalt fem år og forudsat, at anvendelsen er underlagt risikobegrænsende foranstaltninger for at sikre at mennesker, dyr og miljø eksponeres mindst muligt.

Endvidere er det efter pesticidforordningen muligt, at en medlemsstat midlertidigt i op til 120 dage tillader markedsføring og anvendelse af et pesticid, som indeholder et ikke godkendt aktivstof. Jf. pesticidforordningen artikel 53.

Overskriften til artikel 53 er "*Nødsituationer i forbindelse med plantebeskyttelse*" og ordlyden er følgende:

"Uanset artikel 28 [forbuddet mod markedsføring af ikke godkendte pesticider] kan en medlemsstat for en periode på indtil 120 dage under særlige omstændigheder tillade, at plantebeskyttelsesmidler markedsføres med henblik på en begrænset, kontrolleret anvendelse, hvis det skønnes nødvendigt på grund af en fare, som ikke kan bekæmpes på nogen anden rimelig måde." (vores fremhævelse)

EU's rammedirektiv for bæredygtig anvendelse af pesticider, direktiv 2009/128 (EF), supplerer reglerne i pesticidforordningen. Direktivet regulerer ikke hvilke pesticider, der kan anvendes inden for unionen, men sætter rammerne for hvordan medlemsstaterne er forpligtet til at sikre en bæredygtig anvendelse af pesticider. Det fremgår blandt andet af direktivets artikel 8, at medlemsstaterne skal træffe "*alle nødvendige foranstaltninger til fremme af bekæmpelse af skadegørere med lavt pesticidforbrug, idet man, når det er muligt, prioriterer ikke-kemiske metoder [...]*"

Kommissionen udarbejdede i 2013 en ikke bindende vejledning til medlemsstaterne om brugen af undtagelsen i pesticidforordningens artikel 53. I vejledningen præciserer kommissionen, at formålet med undtagelsen er at afhjælpe nødsituationer (emergencies) som kræver et hurtigt og effektivt svar og som ikke kan afvente udfaldet af en ordinær godkendelsesproces, se working document on emergency situations according to article 53 of regulation (EC) No 1107/2009, afsnit 1.

Det fremgår endvidere af vejledningen, at gentagne dispensationer skal undgås med alle midler, men også at gentagne dispensationer kan tillades under helt særlige omstændigheder, og at en række betingelser skal opfyldes i den forbindelse.

Vejledningen beskriver det på denne måde:

“In very exceptional cases repeated authorisation of a plant protection product containing a non-approved active substance may remain necessary because the particular danger cannot be contained yet by any other means. In such cases use of a plant protection product containing a non-approved active substance may be continued under Article 53, provided in addition to the points listed above the following is fulfilled:

- *Economic evidence should be provided by the applicant proving that the socio-agronomic system cannot be changed within a year, and that temporary continuation of the non-approved active substance is necessary to avoid unacceptable damage to local society.*
- *Use should be limited by setting a maximum frequency of treatment per production unit (field or farm) that stimulates the maximal combined use of existing other, partially effective measures.*
- *A research programme should be in place that searches for alternative acceptable solutions. Yearly reports should be made available to the Commission and Member States including details on the objectives of the program, a concrete time schedule and planned and taken efforts.”* Se vejledningens afsnit 2.2

Gennemførelsesforordningen om aktivstoffet Diquat

Aktivstoffet Diquat er det aktive stof i pesticidet ved navn Reglone. Stoffet har været godkendt til brug i EU frem til 30. juni 2019. Ved gennemførelsesforordning (EU) 2018/1532 af 12. oktober 2018 afviste kommissionen at forny godkendelsen blandt andet på baggrund af konklusionen fra den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet, der havde konkluderet, at Diquat frembød en høj risiko for lokale og tilstedeværende beboere i alle situationer” og i øvrigt en høj risiko for fugle, jf. gennemførelsesforordningen punkt 8.

Gennemførelsesforordningen fastsatte en afviklingsperiode for brug af pesticider indeholdende Diquat til 4. februar 2020. Dermed blev markedsføringen med pesticider indeholdende Diquat forbudt i EU.

Vedtagelsen af gennemførelsesforordningen udelukker ikke, at der kan indgives en ny ansøgning om godkendelse af stoffet Diquat på et senere tidspunkt.

Retspraksis om undtagelsen i artikel 53

Der findes kun en enkelt dom fra EU-domstolen, der fortolker undtagelsen i artikel 53. Dommen er fra den 19. januar 2023, sag nr. C-162/21 (Pesticide Action-sagen). Sagen vedrørte en tvist mellem en række miljø-NGOer og den belgiske stat. Belgien havde med

hjemmel i pesticidforordningens artikel 53 givet dispensation til markedsføring af et pesticid med henblik på behandling af frø og anvendelse af frø i en situation, hvor markedsføring af og anvendelse af disse frø var blevet forbudt ved en gennemførelsesforordning. Under retssagen i Belgien blev der stillet en række præjudicielle spørgsmål til EU-domstolen angående fortolkningen af pesticidforordningens artikel 53. EU-domstolen udtalte blandt andet, at fordi artikel 53 er en undtagelse fra hovedreglen i forordningen, så skal den fortolkes strengt, jf. dommens præmis 34, og at undtagelsen skal fortolkes i den sammenhæng, hvori undtagelsen indgår, og under hensyntagen til formålene med forordningen i det hele taget.

EU-domstolen lagde afgørende vægt på, at markedsføring og anvendelse af frø, der var behandlet med det pågældende produkt, var eksplicit forbudt ved en gennemførelsesforordning, med hjemmel i de særlige regler i pesticidforordningen, som vedrører markedsføring og anvendelse af frø behandlet med pesticider og derfor var der ikke hjemmel til at dispensere efter reglerne i artikel 53, der efter sin ordlyd alene vedrører markedsføring og anvendelse af pesticider.

Den belgiske domstol havde stillet en række spørgsmål om fortolkningen af begrebet "særlige omstændigheder" i artikel 53, men EU-domstolen fandt ikke anledning til at besvare disse spørgsmål, henset til, at domstolen allerede havde konkluderet, at der ikke var hjemmel i artikel 53 til at dispensere i den foreliggende situation. Der findes derfor ikke præjudikater på EU-niveau, som nærmere fastlægger, hvornår der foreligger "særlige omstændigheder", der kan begrunde, at der iværksættes dispensationer fra den almindelige godkendelsesprocedurer.

Generaladvokat Kokott, der afgav udtalelse under Pesticide-Action sagen, havde imidlertid anledning til fortolke begrebet "særlige omstændigheder" i artikel 53. Generaladvokaten fandt blandt andet under henvisning til, at ordene "undtagelse" og "nødsituation" ikke optrådte i det plantebeskyttelsesdirektiv, som forordningen afløste, at indsættelsen af disse begreber måtte ses som en indskrænkning af anvendelsesområdet for dispensationsadgangen sammenlignet med den hidtil gældende dispensationsmulighed under plantedirektivet.

Generaladvokaten konkluderede på den baggrund, "*at en nødgodkendelse i henhold til plantebeskyttelsesforordningens [pesticidforordningen] artikel 53, stk. 1, kun må meddeles undtagelsesvis. En sædvanlig fare, der optræder hyppigt, udgør ikke et undtagelsestilfælde og er derfor ikke tilstrækkeligt.*" se Forslag til afgørelse fra generaladvokat Kokott fremsat 8. september 2022, afsnittene 82-86.

Generaladvokatens forslag til afgørelse er ikke bindende og det kan ikke konkluderes med sikkerhed om EU-domstolen vil følge denne fortolkning.

Sammenfattende om det retlige grundlag

Følgende elementer af retsgrundlaget for dispensationer efter pesticidforordningens artikel 53 er særligt relevante for vurderingen af lovligheden af Miljøstyrelsens dispensationspraksis for brug af Reglone i Danmark:

- Muligheden for at dispensere fra kravet om kun at anvende godkendte aktivstoffer er en undtagelse, der efter EU-domstolens praksis skal fortolkes strengt og i overensstemmelse med formålet pesticidforordningen, herunder med respekt for forsigtighedsprincippet.
- Der kan i henhold til ordlyden af artikel 53 kun dispenseres, når der foreligger "særlige omstændigheder".
- Kommissionen har i sin vejledning til pesticidforordningens artikel 53 lagt til grund, at der kan ske gentagne dispensationer for det samme stof, men kun under helt ekstraordinære omstændigheder og under forudsætning af, at der er en konkret og specificeret forskningsindsats for at finde frem til relevante alternativer til brug af aktivstoffet og at det er dokumenteret, at det ikke er muligt at omlægge landbrugsproduktionen inden for et år.
- Kommissionen har hjemmel til at godkende aktivstoffet Diquat i en tidsbegrænset periode på fem år mod at stille krav om skærpede sikkerhedsforanstaltninger, jf. pesticidforordningens artikel 4, stk. 7, men valgte ikke at gøre det i forbindelse med afslaget på at forny godkendelsen af Diquat.
- Der findes ikke nogen bindende præjudikater, der fortolker begrebet "særlige omstændigheder", men generaladvokat Kokott har udtalt, at "særlige omstændigheder" ikke omfatter en sædvanlig fare, der optræder hyppigt".

4. MILJØSTYRELSENS DISPENSATIONSPRAKSIS I LYSET AF DEN SENESTE PRAKSIS FRA EU-DOMSTOLEN

Miljøstyrelsen har løbende dispenseret fra forbuddet mod brug af pesticider indeholdende Diquat siden 2020.

Til grund for Miljøstyrelsens dispensationer ligger en sundhedsmæssig vurdering, en vurdering af de miljømæssige konsekvenser, samt en vurdering af mulige alternative til brug af Reglone.

Miljøstyrelsen konkluderer i begrundelserne for dispensationerne på baggrund af de indhentede oplysninger, at den ansøgte anvendelse af Reglone er sundhedsmæssig sikker forudsat, at en række sikkerhedsforanstaltninger overholdes, samt at anvendelsen ikke vil udgøre en "uacceptabel" miljømæssig risiko, og at der ikke findes rimelige alternativer til brugen af Reglone.

Disse vurderinger har tidligere været omtvistet blandt andet i forbindelse med Miljøstyrelsens dispensation til brug af Reglone i 2020. I den forbindelse stillede Dansk Hydraulisk Institut (HDI) spørgsmålstejn ved om der forelå en nødsituation, der begrundede dispensationen, samt om der ikke forelå rimelige alternativer. Miljøstyrelsen afviste denne kritik og henviste til, at HDI alene havde til opgave at vurdere de sundhedsmæssige konsekvenser ved at dispensere og at HDI ikke havde til opgave at foretage en bredere vurdering af om alle kriterierne for en dispensation var opfyldt.

Miljøstyrelsen har ikke i forbindelse med dispensationerne forholdt sig til om betingelsen i pesticidforordningens artikel 53, om at der skal foreligge "særlige omstændigheder" er opfyldt. Styrelsen har således ikke henvist til nogen ekstraordinære omstændigheder, der kan begrunde de gentagne dispensationer.

Det var i oktober 2018, at gennemførelsesforordningen, der tilbagekaldte godkendelsen af Diquat, blev vedtaget. Det betyder, at Sygenta (producenten af Reglone) har haft tid til at ansøge på ny og at en godkendelse eventuelt kunne være givet efter de særlige regler om godkendelse mod iværksættelse af beskyttende foranstaltninger i pesticidforordningens artikel 4, stk. 7. En godkendelse efter artikel 4, stk. 7 ville forudsætte, at der blev fastlagt en handlingsplan for udfasning af brugen og godkendelse ville være underlagt en maksimal tidsgrænse på 5 år. Ved i stedet at anvende dispensationsadgangen, så gælder disse absolutte krav ikke. Dermed får brugen af dispensationsadgangen karakter af omgåelse af de generelle godkendelsesprocedurer i forordningen, hvis den anvendes i situationer, hvor der er tale om en sædvanlig og hyppigt optrædende fare, som tilfældet er med risikoen for skimmel og svampeangreb på lagrede kartofler. Det var særligt denne type argumenter, som fik generaladvokat Kokott til at konkludere, at *"en sædvanlig fare der optræder hyppigt, udgør ikke et undtagelsestilfælde og er derfor ikke tilstrækkelig. Jf. forslag til afgørelse i Pesticide-Action-sagen refereret ovenfor.*

Dette taler for, at Miljøstyrelsens praksis ikke er forenelig med pesticidforordningen

Hertil kommer, at der i begrundelserne for dispensationerne efter vores vurdering kun i ringe grad er redegjort for, hvilke tiltag, som er iværksat for at udfase brugen af Reglone inden for en konkret tidsramme, endsiige dokumentere at det ikke har været muligt at udfase brugen siden det blev kendt, at aktivstoffet Diquat ikke ville få fornyet sin godkendelse.

Dette gælder både dispensationerne til brug for nedsivning af kartoffeltoppe, såvel som dispensationerne til ukrudtsbekæmpelse.

Begrundelserne for dispensationerne forholder sig ikke til muligheden for at omlægge produktionen til andre afgrøder eller på anden måde imødegå behovet for brug af Reglone.

Materialet, der ligger til grund for dispensationerne, indeholder heller ikke en konkret tidsplan for igangværende forskningsprojekter eller forsøg, som kan føre til, at behovet for brug af Reglone ikke længere er til stede. Derfor er det vores vurdering, at Miljøstyrelsens dispensationer ikke lever op til de krav, som Kommissionen har angivet i sin vejledning til pesticidforordningens artikel 53, refereret ovenfor.

Som beskrevet er Kommissionens vejledning ikke bindende, men det er rimeligt at antage at vejledningen ville blive tillagt en vis vægt ved såvel EU-domstolen som ved de danske domstole.

Den manglende redegørelse for en effektiv og konkretiseret indsats for at udfase brugen af Reglone, taler således også for, at Miljøstyrelsens praksis ikke er forenelig med pesticidforordningen.

Kammeradvokatens vurdering af Miljøstyrelsens dispensationspraksis

Efter Rigsrevisionens kritik i 2019 af Miljøstyrelsens mangelfulde sikring af grundvandet mod pesticider iværksatte Miljø og Fødevareministeriet en advokatundersøgelse, der blandt andet skulle afklare, om Miljøstyrelsens brug af dispensationer til brug af pesticider var i overensstemmelse med EU-retten. Kammeradvokaten udarbejdede undersøgelsen for ministeriet og bemærkede blandt andet

"Vi mener, at der kan være en vis tvivl om, hvorvidt der kan gives dispensation til det samme pesticid-middel flere år efter år. Der foreligger ikke praksis fra EU-domstolen, som belyser dette, men EU-kommissionen har til gengæld gennem sin audit godkendt den danske dispensationspraksis. Vi mener på dette grundlag, at Miljøstyrelsens praksis, som kræver sikker anvendelse, må anses for at være lovlig."
jf. Advokatundersøgelse af opfølgning på Rigsrevisionens beretning 7/19 om sikring af grundvand mod pesticider, s. 67, nederst.

Kammeradvokatens vurdering ligger forud for EU-domstolens dom i Pesticide-Action sagen. Som det fremgår, finder Kammeradvokaten desuagtet, at der allerede på dette tidspunkt var en "vis tvivl" om, hvorvidt der lovligt kunne gives dispensationer år efter år for det samme middel. Henvisningen til EU-kommissionens audit af Danmarks dispensationspraksis vedrører et revisionsbesøg fra Europakommissionens Levnedsmiddel- og Veterinærkontor i 2014. Besøget mundede ud i, at EU-kontoret vurderede, at den danske dispensationspraksis var i strid med pesticidforordningen blandt andet under henvisning til, at Danmark udstedte dispensationer for flere perioder i træk til bestemte plantebeskyttelsesmidler til mindre afgrøder, samt en række andre forhold.

Når Kammeradvokaten henviser til, at Kommissionen har godkendt den danske dispensationspraksis, så skyldes det, at Kommissionen i 2018 som opfølgning på kritikken i 2014 lukkede anbefalingen til Danmark under henvisning til, at dispensationerne vedrørte små afgrøder og dispensationerne til pesticider til store afgrøder var på vej til godkendelse, jf. advokatundersøgelsen s. 63.

Det har ikke været muligt inden for rammerne for udarbejdelse af dette notat at få aktindsigt i det beskrevne forløb, som vi kun har indsigt i fra beskrivelsen i advokatundersøgelsen, men det er vores vurdering på det foreliggende grundlag, at revisionsforløbet ikke kan tages til indtægt for, at dispensationerne til markedsføring og anvendelse af Reglone skulle være i overensstemmelse med EU-retten.

I den forbindelse kan det fremhæves, at forløbet ligger forud for Pesticide-Action sagen, såvel som Generaladvokatens forslag til afgørelse i sagen. Hertil kommer, at EU-kontorets vurderinger, som de er refereret i advokatundersøgelsen, ikke entydigt understøtter, at de gentagne dispensationer til brug af Reglone er i overensstemmelse med forordningen, idet anbefalingen til Danmark beroede på, at Danmark anvendte gentagne dispensationer

fremfor at opfordre producenterne til at ansøge om generel godkendelse. Den samme kritik kan rejses over for Reglone dispensationerne, som EU-kontoret ikke har haft anledning til at forholde sig til, idet audit-forløbet blev afsluttet i 2018 og den første dispensation blev givet i 2020.

Sammenfattende om Miljøstyrelsens praksis

Det vores vurdering, at der er betydelig tvivl om, hvorvidt Miljøstyrelsens gentagne dispensationer er i overensstemmelse med pesticidforordningen. Den tvivl vedrørende Miljøstyrelsens dispensationspraksis, som Kammeradvokaten udtrykte i 2020, er blevet yderligere understøttet af EU-domstolens afgørelse i Pesticide Action sagen. Dette gælder også, når man lægger Miljøstyrelsens faktuelle vurderinger til grund.

Det er vores vurdering, at dispensationen kan anfægtes, fordi

- der ikke foreligger særlige omstændigheder, der kan begrunde at dispensationsadgangen tages i brug,
- dispensationsadgangen har været anvendt flere gange for det samme produkt,
- der er ikke sideløbende med dispensationerne søgt om generel godkendelse, og
- der foreligger ikke en tilstrækkeligt konkret dokumenteret plan for, hvordan udfasingen af Reglone kan ske.

Udover disse argumenter kan der formentlig også rejses kritik på baggrund af de faktuelle forhold, herunder, at Danmark ikke har dokumenteret, hvorfor de danske forhold adskiller sig fra andre kartoffelproducerende landes forhold, hvor der ikke anvendes Reglone.

Konkluderende er det vores vurdering, at det er sandsynligt, at Miljøstyrelsens dispensationspraksis er i strid med EU-retten. Denne vurdering er behæftet med nogen usikkerhed, idet der endnu ikke findes bindende præjudikater, som fastlægger grænserne for, hvornår der foreligger særlige omstændigheder i pesticidforordningens forstand, samt at de nærmere betingelser for gentagne gange at dispensere for brugen pesticider, der indeholder forbudte aktivstoffer, endnu ikke har været genstand for prøvelse ved EU-domstolen.

København 17. november 2023

Nikolaj Nielsen
Advokat (L), ph.d.

Marc Malmbak Stounberg
Advokat (H)